

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-17962/25	23.02.26

**ДО
ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

**ДО
ДИРЕКТОРА НА
БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ
ГОСПОЖА БИЛЯНА ГЯУРОВА – ВЕГЕРТСЕДЕР**

**УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ГЯУРОВА – ВЕГЕРТСЕДЕР,

По повод поставените въпроси от г-жа Биляна Гяурова-Вегертседер – директор на Български институт за правни инициативи, и на основание чл. 50, ал. 1 от Наредбата за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт и чл. 194а, ал. 6 от Закона за съдебната власт, в качеството ми на кандидат за административен ръководител – районен прокурор на Софийска районна прокуратура, представям на Вашето внимание следните отговори:

Въпрос № 1: Какво е Вашето мнение по отношение на окрупняване на прокуратури или промяна на тяхната компетентност, включително и по посока нейното разширяване?

Отговор:

През 2019 г. стартира структурната реформа в Прокуратурата на Република България, като отговор на препоръките от независимия анализ на Европейската комисия (2016–2017 г.) за оптимизиране на структурата на институцията.

В резултат на трите етапа на реформата (2019–2021 г.) бяха закрити общо 77 районни прокуратури в страната, които бяха преобразувани в териториални отделения. Към настоящия момент функционират общо 28 районни прокуратури, към които са зачислени всички новосъздадени териториални отделения.

Структурната реформа не засегна Софийска градска прокуратура и Софийска районна прокуратура поради тяхната специфична натовареност и териториална компетентност.

Предвид данните от Годишните доклади на Прокуратурата на Република България за 2024–2025 г. може да се направи извод, че окрупняването представлява успешна административна стъпка и важен елемент от същинската съдебна реформа.

Застъпвам тезата, че структурни промени не трябва да се извършват самоцелно, а единствено при неоспоримо доказана практическа необходимост. Всяко предложение за реформа трябва да бъде предхождано от задълбочен предварителен анализ и оценка на въздействието, които да гарантират, че няма да бъде компрометирана бързината на производствата, качеството на актовете и физическият достъп на гражданите до правосъдие. Окрупняването само по себе си не представлява крайна цел, то е допустим инструмент само тогава, когато води до реално измеримо повишаване на ефективността и до осезаемо по-добра административна и професионална организация.

По отношение на втората част от поставения въпрос следва да се подчертае, че тя попада изцяло в обхвата на законодателната инициатива. Всяка промяна в компетентността трябва да бъде предмет на правен анализ, основан на конкретни данни и съобразен с реалните потребности на правоприлагането, така че да води до повишаване на ефективността.

Въпрос № 2: Смятате ли, че избраните за административни ръководители следва да преминават обучение по Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи с оглед на специфичните правила за тях, разписани в него?

Отговор:

Подкрепям напълно провеждането на обучения на избраните административни ръководители по Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи (Кодекса) и считам тези практики за задължителни. Специфичните правила за етично поведение на административните ръководители, заедно с общите положения на Кодекса, са от ключово значение. Те обхващат личен пример и репутация, защита на подчинените от натиск, колегиалност и взаимно уважение, обективност при кариерно развитие, контрол върху етичното поведение и деклариране на интересите. Тези правила гарантират, че прокурорите на ръководни позиции не само спазват закона, но и задават високи морални стандарти за институцията, която управляват.

Практическите и периодични обучения по Кодекса за избраните административни ръководители, а също и за прокурорите като цяло, се явяват защитен механизъм за обществото и гаранция за прозрачна, отговорна и ефективна

прокуратура. Те превръщат субективното понятие „морал“ в конкретен професионален стандарт. Етичният стандарт е управленски инструмент, който се прилага ежедневно, а не формално.

Обучението по Етичния кодекс е стандартна практика в правосъдните системи по целия свят. То не цели да замени личния морал на прокурора, а да го приложи в професионална среда. Именно поради това смятам, че тези обучения са не просто полезни, а абсолютно необходими за поддържане на доверието в прокуратурата и за гарантиране на справедливостта в обществото.

Въпрос № 3: Считате ли, че понастоящем съществуват достатъчни законови гаранции за ефективно разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или негов заместник?

Отговор:

Действащата нормативна уредба относно разследването на главния прокурор и неговите заместници продължава да бъде обект на сериозни политически и правни дебати по отношение на нейната достатъчност и ефективност.

С измененията от 2023 г. беше създадена глава тридесет и първа „А“ в НПК, която въвежда специални правила за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или неговите заместници (чл. 411а – 411и НПК). Създадената нормативна рамка изгражда система от гаранции, насочени към изолиране на разследването от евентуално влияние на главния прокурор чрез институционално отделяне (автономност на разследващия субект), обективен подбор (случаен избор), ефективен съдебен контрол, включително директен съдебен контрол върху отказите за образуване на наказателно производство.

В този контекст следва да се подчертае, че ефективността на механизма за разследване на главния прокурор предполага кумулативното наличие на трите стълба: институционална независимост, ясна компетентност и ефективен съдебен контрол. Всяко отклонение от тези принципи би поставило под съмнение легитимността и резултатността на процедурата.

В случай на установен дефицит в настоящата уредба, бих подкрепил предприемането на целеви законодателни изменения, които да се основават на задълбочен експертен и правен анализ. Подобни реформи трябва да бъдат изолирани от текущата политическа конюнктура и да избягват практиката на „ремонтни на парче“, за да се гарантира устойчивост на правовата държава.

Въпрос № 4: Смятате ли, че са необходими законодателни помени във връзка с решенията на СЕС по делата С-648/ 20 и С 825/ 19 относно българския ЕЗА и ЕЗР?

Отговор:

В българската правна общност често се изразяват становища, че действащата нормативна рамка и практиката по прилагането ѝ относно Европейската заповед за арест и Европейската заповед за разследване, както и механизмите на съдебно сътрудничество по наказателни дела в рамките на Европейския съюз, поставят предизвикателства пред гарантирането на правото на защита и ефективните средства за правна защита, което подчертава продължаващия дебат по този въпрос.

След решенията на Съд на Европейския съюз по делата С-648/20 (ПИ – ЕЗА) и С-852/19 (Гаванозов II – ЕЗР), с цел пълно транспониране на Рамково решение 2002/584/ПВР относно Европейската заповед за арест и привеждане на националната уредба в съответствие с Директива 2014/41/ЕС, както и с Хартата на основните права на Европейския съюз, бяха приети изменения в Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (ДВ, бр. 100 от 01.12.2023 г.) и в Закона за европейската заповед за разследване (ДВ, бр. 36 от 23.04.2024 г.).

Тези изменения бяха необходими, за да се избегнат процедури за нарушение срещу България и за да се гарантира, че актовете на прокуратурата, свързани с издаването на ЕЗА и ЕЗР, подлежат на независим съдебен контрол преди изпълнението им в друга държава членка. В нормативен аспект промените създават достатъчна правна рамка, която да гарантира изискванията на ЕС за ефективна съдебна защита на лицата, спрямо които са издадени такива актове.

В контекста на изложеното считам, че ефективността на законодателните мерки и постигането на баланс между бързото трансгранично разследване и ефективната защита на гражданите зависят от съдебната практика – и по-конкретно начинът, по който съдилищата тълкуват „пропорционалност“ при обжалване на ЕЗА/ЕЗР. Съществено значение има и бързина на процеса – гарантиране, че упражняването на правото на обжалване не води до неоправдано забавяне и не пречатства разследването, което е основна цел на тези инструменти за сътрудничество.

Към настоящия момент българската правна уредба е съществено усъвършенствана и приведена в съответствие с изискванията на правото на ЕС. Не считам, че са необходими нови мащабни законодателни промени, но предвид динамичното развитие на европейското право и практиката на Съда на ЕС, е оправдано да се поддържа постоянен мониторинг и при необходимост да се извършват прецизни и целенасочени изменения, гарантиращи правна сигурност и предвидимост.

Въпрос № 5: Смятате ли, че следва да продължи реформата в съдебната власт след решението на КС от 26.07.2024 г. относно промените в Конституцията на Република България, обн. в ДВ бр. 106 от 22.12.2023 г., и ако да – в каква посока?

Отговор:

За да бъде една реформа ефективна и устойчива, тя не трябва да бъде просто „кръпка“ в закона, а да почива на фундаментални принципи, които гарантират справедливост за гражданите.

Бих подкрепил реформа, която да продължи в рамките на конституционните граници. Целта е работещи стандарти: отчетност, предвидимост, срочност и качество, които се виждат в практиката.

Ако погледнем през очите на прокурора, който всеки ден е съдебна зала или работи по преписки и дела, една смислена съдебна реформа не би била борба за власт или решаване на политически спорове, а борба за предвидимост в кариерното израстване, ресурсна обезпеченост, разумна натовареност, намаляване на процесуалния формализъм и достойнство.

Реформата не е еднократен акт, а процес на промяна на правната култура. Дори и най-добрите закони няма да работят, ако не бъдат прилагани със съдържание, професионализъм и вътрешно убеждение.

Въпрос № 6: И. ф. главен прокурор Борислав Сарафов оспори разпоредбите на ЗИД на ЗСВ от януари 2025 г., с които не се разрешава на изборни членове на ВСС с изтекъл мандат да правят предложения до президента за избор на т.нар. "трима големи". През декември 2025 г. той оттегли жалбата си, чрез което бе препятствано и делото пред Конституционния съд, инициирано чрез него. С оглед този продължаващ процедурен каламбур, разпорежданията на наказателни състави на Върховния касационен съд и становището на Общото събрание на Наказателната колегия на ВКС от октомври 2025 г., съгласно което г-н Сарафов не може да продължи легитимно да бъде и. ф. главен прокурор, поради ограниченията, наложени от измененията в ЗСВ (потвърдено впоследствие от решения на други съдебни състави), смятате ли че г-н Сарафов към момента е легитимен изпълняващ функциите главен прокурор на Република България?

Отговор:

Въпросът за легитимността на изпълняващия функциите главен прокурор е изцяло институционален и не следва да се персонализира. Легитимността на държавен орган не се определя от конкретната личност, а от законността на актовете, чрез които неговият статут е установен.

В настоящия случай Борислав Сарафов заема длъжността въз основа на решение на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет (ВСС), което към момента представлява действащ административен акт. Легитимността се определя единствено от компетентните органи по установения законов ред. В случая това са Върховният административен съд (ВАС), който вече се е произнасял по жалби срещу избора му, потвърждавайки процедурата, и Конституционният съд, пред когото в момента са поставени нови искания за тълкуване на неговия статут.

Докато съществува решение на легитимен орган (ВСС), което не е отменено по съдебен ред, институционалната легитимност е налице според буквата на закона. Всяка промяна в този статус следва да произтече от нови актове на ВСС или решения на съдебната власт, при спазване на установената законова процедура.

В заключение, придържането към действащия правен ред в Република България е определящо; личното мнение на отделни лица е ирелевантно пред закона.

Въпрос № 7: Считате ли, че след скандалите след убийството на Мартин Божанов - Нотариуса, прокуратурата направи достатъчно, за да изясни обективната истина - имало ли е чадър над групата на Божанов, какво се е случвало по делата, свързани с него? Считате ли репутацията на СРП за накърнена от този случай?

Отговор:

Към момента са предприети всички необходими и възможни действия съобразно закона, като процесът на изясняване на обективната истина около дейността на Мартин Божанов е не само активен, но и постоянен. Институционалният стандарт бе приложен незабавно чрез извършване на различни проверки, като прокуратурата е провела ревизия на над 25 преписки и дела, свързани с Божанов. Фактът, че бяха идентифицирани конкретни пропуски и са образувани дисциплинарни производства срещу магистрати, е пряко доказателство, че системата не е останала безучастна, а е реагирала с конкретни действия.

Доколкото обективната истина се гради върху факти, а не върху предположения, не приемам внушения за „чадър“ над групата на Божанов и квалификации без фактическа основа. Институционалният стандарт е ясен: при налични данни – проверка и процесуални действия; при липса на данни – няма основание за публични внушения. Легитимен отговор на въпроса за „чадър“ могат да дадат единствено приключилите разследвания и съдебни решения. Дотогава всяка интерпретация извън процесуалните факти остава в сферата на хипотезите. Репутацията се защитава със законност, предвидимост и резултат. Законното действие на институциите, прозрачността на процедурите и обективността на проверките гарантират, че оценката ще се основава на факти, а не на публични внушения или емоционални реакции.

Въпрос № 8: Разпитван ли сте от прокурор Йордан Петров по делото „Мартин Божанов - Нотариуса“ и свидетелствал ли сте за близки отношения с него на кандидата за европейски прокурор Пламен Петков, както и за собственото си познатство с Мартин Божанов?

Отговор:

Не съм разпитван от прокурор Йордан Петров по делото „Мартин Божанов – Нотариуса“ и намирам за напълно неприемливо да се правят каквито и да било внушения относно предполагаеми мои показания, дадени пред него.

Въпрос № 9: Според Вас кои Ваши качества мотивираха ПК да Ви избере за и. ф. административен ръководител на СРП?

Отговор:

Смятам, че при избора ми за изпълняващ функциите административен ръководител на СРП Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет е отчела дългогодишния ми професионален опит като прокурор, организационните ми умения, опита ми на ръководни позиции и непрекъснатия ми стремеж към утвърждаване на закона и институционалните принципи в работата ми.

Възприех този избор като възлагане на конкретна отговорност – да осигуря ефективност и консистентност на работата в структура с висок обем на дела и преписки. Фокусът ми бе насочен към създаването на управляем процес, измерим чрез срочност, проследимост и отчетност – показатели, които отразяват реалните резултати на СРП.

Въпрос № 10: На стр. 5 от Вашата концепция изнасяте информация за командированите прокурори от СРП в други структури. СРП е донор за командироване в други инстанции. Виждате ли това като проблем и ако да - как бихте подходили към него? Води ли това до кадрови дефицит в СРП?

Отговор:

Командироването на прокурори в други прокуратури е допустим управленски инструмент, който позволява преодоляване на кадрови дефицит, балансиране на натовареността и осигуряване на организационна гъвкавост. Подкрепям прилагането на този подход, когато той реално допринася за ефективността на системата. Същевременно не следва да се допуска командироването да компрометира срочността и качеството на работа в СРП.

Като административен ръководител бих следвал ясен и принципен подход – при всеки конкретен случай на командироване да се извършва задълбочен анализ както на организационно, така и на индивидуално ниво, и да се заема институционална позиция, съобразена с потребностите, натовареността и ресурсния баланс на СРП. Подобен анализ би предотвратил и създаването на кадрови дефицит, тъй като ще отчита комплекс от фактори – текуща и прогнозна натовареност, влияние върху срочността, сложност на делата, наличен човешки ресурс, предстоящи отсъствия и дългосрочни организационни последици.

Въпрос № 11: На стр. 10 от Вашата концепция сочите, сериозно процентно намаление на делата, внесени в съда (22.3%). Как си обяснявате тази статистика?

Отговор:

Една цифра сама по себе си не е извод. Наблюдаваното понижение на показателя представлява предвидима статистическа флукуация, която не променя наложилата се общата стабилна тенденция през последните години. Това е моментна стойност, която се влияе от специфичната динамика на периода, а не структурно изкривяване. Също така този индикатор е силно чувствителен към външни административни промени/законодателни изменения, които временно забавят темпото.

Намалението на количествения измерител в конкретния случай е следствие от целенасоченото пренасочване на ресурси и приоритетно фокусиране върху качествените измерители на прокурорската работа. В този смисъл, лекият количествен спад е инвестиция в качеството и устойчивостта на крайните прокурорски актове, което е стратегически по-важно от сухата статистика.

Тъй като разглежданият количествен показател все пак отчита спад, макар и сам по себе си – дори в корелация с други индикатори – да няма самостоятелен и определящ характер, правилният подход в случая е извършването на задълбочен причинно-следствен анализ по видовете дела, тяхната динамика и релевантните процесуални фактори, които оказват влияние върху отчетения резултат.

Необходимо е да бъдат идентифицирани конкретните етапи или организационни звена, в които се наблюдава забавяне или т.нар. „организационни тапи“, и да се предприемат целенасочени корективни мерки там, където се установи структурен или процесуален дефицит.

Отговорност на административния ръководител е не само да констатира наличието на отклонение в показателите, но и да установи неговите обективни причини, както и да въведе управленски решения, които осигуряват устойчив резултат и минимизират риска от неизпълнение на стратегическите цели на СРД.

**И. Ф. АДМИНИСТРАТИВЕН РЪКОВОДИТЕЛ,
РАЙОНЕН ПРОКУРОР НА СРД:**

(МАРИЯ МАЛЧЕВ)